

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Yleistä

Elenia Verkko Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnoksesta.

Viittaamme aiempaan, alkuvuodesta 2025 antamaamme lausuntoon ja korostamme edelleen, että Suomen kannalta paras, kustannustehokkain ja tietoturvallinen ratkaisu on Ruotsin Ledningskollen-mallin mukainen hajautettu toimintatapa.

Katsomme, että viranomaisen roolin tulee olla ensisijaisesti koordinoiva ja kyselyitä välittävä, ei sijaintitietoa keräävä tai hallinnoiva. Verkkotiedon keskittäminen viranomaiselle luo tarpeettomia tietoturvariskejä ja byrokratiaa, jotka on mahdollista välttää hajautetulla mallilla. Elenia on kehittänyt sijaintitietopalveluitaan pitkäjänteisesti yhdessä palveluntuottajien kanssa, ja nämä olemassa olevat prosessit ovat jo nyt erittäin tehokkaita ja turvallisia.

Mikäli hybridimalli kuitenkin toteutetaan, on lakiin sisällytettävä vaatimus siitä, että keskitetyn tietopisteen ja verkkoyhtiön välissä voi toimia kaupallinen sijaintitietopalvelun tuottaja. Elenialla ja muilla alan toimijoilla on jo käytössään tietoturvalliset rajapinnat, joissa tietoa liikutetaan vain kysytyltä alueelta tarpeen mukaan. Viranomaisjärjestelmän on kyettävä toimimaan saumattomasti näiden olemassa olevien palveluiden kanssa, jotta vältetään päällekkäisiltä investoinneilta ja kriittisen tiedon tarpeettomalta kasaamiselta viranomaiselle.

Kohta 1.

Esitetty malli aiheuttaa merkittäviä päällekkäisiä kustannuksia ja hallinnollista taakkaa yhtiöille, joilla on jo toimivat järjestelmät. Viranomaisvetoinen ja monopolisoitunut malli uhkaa hidastaa alan markkinaehtoista kehitystä ja nostaa toiminnan kustannuksia ilman vastaavaa hyötyä. Esitetyt

kustannusarviot vaikuttavat alimitoitetuilta suhteessa verkkoyhtiöille aiheutuviin todellisiin järjestelmämuutoksiin.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Kohta 2.

Pidämme tavoitteita vaurioiden ehkäisemisestä hyvinä, mutta nostamme esiin huolen, että esitetyn mallin velvoitteet voivat tukehduttaa prosessin toimivuuden. Erityisesti kymmenien tuhansien henkilöturvallisuusselvitysten käsittely voi halvaannuttaa viranomaisprosessit. On olemassa aito riski, että toimijat turhautuvat raskaaseen byrokratiaan ja aloittavat kaivutyöt ilman selvityksiä, mikä heikentäisi työturvallisuutta.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

Kohta 3.

Järjestelmäluokittelu on periaatteeltaan oikea, mutta kriteerien vuoksi lähes kaikki järjestelmät uhkaavat päätyä A-luokkaan. Tämä johtaa raskaaseen auditointikierteeseen tilanteissa, joissa usea yhtiö käyttää samaa, jo kertaalleen tietoturvalleiseksi todettua kaupallista ohjelmistoa. Vaatimusten osoittamisessa tulisi voida hyödyntää suoraan olemassa olevia sertifikaatteja.

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

Kohta 4.

Ehdotettu rahoitusmalli on epäoikeudenmukainen niille yhtiöille, jotka ovat jo investoineet omiin sijaintitietopalveluihinsa. Mikäli hybridimalliin mennään, kustannustehokkuus on varmistettava niin, että verkkoyhtiöt voivat hoitaa tiedonvaihdon viranomaisen tietopisteen kanssa käyttämällä kaupallista sijaintitietopalvelun tuottajaa teknisenä rajapintana. Tämä varmistaa, että verkkotietoa luovutetaan vain tarvittavalta alueelta ja olemassa olevia, toimivia järjestelmäinvestointeja voidaan hyödyntää.

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määräajat sekä verkkotoimijalle asetetun määräajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Kohta 5.

Teoriassa määräajat ovat erittäin tervetulleita, mutta esitetty vaatimus verkkotietokyselyn vireillepanosta viimeistään 20 päivää ennen työn alkua on täysin irrallaan maarakentamisen operatiivisesta todellisuudesta. Säännös ei ole joustava, vaan se muodostuisi esteeksi työn sujuvuudelle tilanteissa, joissa tarve tiedolle syntyy nopeasti; kärjistettynä koneet ovat usein jo kaivamassa, kun sijaintitietoja selvitetään. Järjestelmän on kyettävä nopeampaan palveluun, jotta byrokratia ei johda vaaratilanteisiin työn aloittamisena ilman riittäviä tietoja.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimuksien riittävyyttä ja kattavuutta?

Kohta 6.

Kriittisen infrastruktuuritiedon massiivinen keskittäminen yhdelle viranomaiselle on itsessään suuri tietoturvauhka. Kokonaisturvallisuus paranee parhaiten hajautetulla mallilla, jossa viranomainen vain koordinoi kyselyitä ja tieto pysyy hallitusti verkkoyhtiöiden omissa järjestelmissä.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Kohta 7.

Esitys tulisi palauttaa valmisteluun, jotta se saadaan vastaamaan Ruotsin mallin mukaista kustannustehokkuutta.

Lopuksi Elenia Verkko Oyj toteaa tukevansa Energiateollisuus ry:n asiassa antamaa yksityiskohtaista ja ammattitaidolla perusteltua lausuntoa. Katsomme Energiateollisuus ry:n tavoin, että esitetty lakiluonnos on monilta osin epäonnistunut ja vaatii merkittävää jatkovalmistelua yhteistyössä alan sidosryhmien kanssa, jotta sääntely vastaa paremmin käytännön operatiivisia tarpeita, sähköturvallisuutta sekä kansallista turvallisuutta

Leppämäki Hannu
Elenia Verkko Oyj